

sells ---»; «al riu te man, / lebrós, *mesell*, / te faces bell, / fent-hi set banys»; i el femení: «no fon lebro-sa / una semana, / com la germana / de Moïssès / Déu, fos, permès, / set jorns *mesella*», JRoig (*Spill*, 12287, 11175). De vegades aplicat només a una part del cos: «la mà --- mit-l'en en lo sin --- e trasc-l'en *meselle* ---» en el *Gènesi* de G. Serra, 45.1f. (cita extensa en SI).

Ja a l'Edat Mitjana s'aplicà al porc atacat d'una malaltia pustulosa, d'aparença semblant a la lepra humana; i a la carn del porc atacat d'aquest mal: «En les taules de la carniceria de la Ciutat --- del altre lats --- carn lobada o morteïna; tota carn *mesella* e corrum-puda o malsana, en les taules sobredites, ne en altre loc de la Ciutat, no deu ésser posada ne venuda, mas --- al Rec --- gitada», *CostTort.* (Ol., p. 406, § 1, i de nou en el § 2).

En termes comparables en altres disposicions posteriors, no sols tortosines: «que no puguen vendre carns salades de truges parides ni verros, mortines ni *meselles*, sots pena de deu lliures per quiscun bacó», a. 1597 (Vergés Paulí, *Espurnes* v, 108); «tot porc *mesel* e truge mamalluda --- que la tayllen en taula separada, fora del maell», St. Celoni a. 1370 (*BABL* XII, 138); «porc *ma[s]sell*: sus leprosus, grandinosus», OPou (*ThPu.*, 41); «quando un cerdo, comprado en la plaza pública, para matar --- si después de muerto y limpiado, al abrirle se halla que adolecía de enfermedad interna, en especial tener unos granos como de viruelas, dízese *mesell*, y se avisa entonces los Regidores --- y se manda quemar o echar a la acequia mayor de las inmundicias, y no se paga el puerco», CROs (1764, 151).

Avui el mot ja està oblidat en l'acc. de la malaltia humana (com reconeix Moll, *AORBB* III, 24, contradient la indicació d'*AlcM* que seria viu a Tort. i Vinaròs, segurament deguda a informadors locals inexactes, amb fums erudits), si bé es coneix encara com a denominació del porc, o carn de porc, mesell.

Però resta viu en el sentit de carn insensible o persona insensible als cops o al dolor.¹ Acc. que s'explica pel fet conegut que el leprós perd la sensibilitat en el cutis; el *Curial* usa encara el mot en el sentit de 'leprós', però ens mostra com s'havia de produir aqueixa nova acc.: «A, carn de *mesell*! ¿E nunca sentiràs los mots punyents que yo tantes vegades davant tu he trets de la mia boca?» (*NCL*, I, 34). Encara no registrada pels nostres incompletíssims diccs. anteriors a la Renaix., només en el *DAG.*, la nova acc. no pot ser d'aparició moderna tenint una extensió geogràfica tan vasta: «*Mànegues marines* --- se diria que la naturalesa estava malalta, i que ensopida i enfebrada, somniava --- si haguéssim tingut un canó... Mes a falla de canó, ¿per què no fer sortir el sometent a la platja, i que escopetegés l'aire amb salves ben estrepitoses? Lo que convenia era assorollar aquella atmosfera *mesella* i paralitzada, tornant-li el moviment i la sensibilitat», JRuyra (*Marines i Boscatges* 1902 = *Pinya de Rosa* I, 80).

Partint potser en part d'aquesta acc. (carn plena de

cops de la persona que es deixa pegar), i tant o més, de la imatge de la carn del porc reblert de pústules i la del leprós reblert d'úlceres, es desenrotllà l'acc., purament mall. i men., de 'reblert, farcit, clafert', que si bé tampoc no es troba en els diccionaris mallorquins (*DFgra.*, *Damen.*, *DAG.*) no deu ser tampoc recent; figura per primera vegada a mfj. S. XIX en TAguió i PdAPenya: «Què és això de la moixeta / que avui a la Seu se fa? / —Un negret que hi ha a Son Quint, / dins una cova a l'enfront, / que està, dels peus an el front, / *massell*² de dobles de vint».

Així mateix en els grans poetes insulars: «Com aquell aire / *mesell* de boscana flaire / n'era de sà!», Costa (*Agre d. l. terra*, *IdOr* XXXIV, 6). «Dos porqueros s'aplegaren / fosca nit --- / l'un dorm i somnia, l'altre sona el flabiol / i bressant-se en l'harmonia del seu propi cantussol, / veu al lluny la ciutat vella / clarejant de goig festiu, / com negra mata, *masella* / de llurnes de l'estiu», JAlcover (*Cap al Tard*, O. C., 15); «aquelles incorreccions --- n'estan *masselles* les obres llatines d'aquell temps, els inventaris --- jeuen oblidats i *messells* de pols», AMAlcover (*BDLC* I, 240; VII, 410; de nou X, 484; XIII, 26). A Menorca té ús semblant, segons *AlcM*, i de més a més substantivat amb el sentit de 'massa de coses': «en va esperà --- que nasqués es blat que havia escampat: a son lloc surtí un *masell* de carabasseres», Camps Merc. (*Folk. Men.* II, 14).

El cat. *mesell* 'leprós' el retrobem en el fr. ant. i oc. ant. *mesel* id., aquest des de princ. S. XIII (Tençó de Taurel i Falconet), així com en la *V. de Sant Honorat* i en diversos textos en prosa dels Ss. XIII-XV (Rayn. IV, 230; *PSW* v, 274); així mateix prov. mod. *porc mesèu* «porc ladre» (*TdF*); i it. ant. *misello* 'leprós'.

En italià crec que el mot ha sobreviscut, una mica alterat, en un terme popular de la llengua comuna, segons una etimologia que no sé publicada fins ara, car no sembla haver estat estudiat l'origen d'aquesta paraula, pels especialistes de l'italià ni pels romanistes: *melenso*, -ensa, 'beneit, babau, poca-solta'. El punt de partida crec que es troba en l'abstracte *melensaggine*, ja usat pel Boccaccio (en la variant *mil*-): «fannosi a credere che da purità d'animo proceda il non saper tra le donne --- favellare: e alla loro *milensaggine* hanno posto nome onestà», *Decam.* I, § 10 (ed. 1955, 56.32). Hi ha la mateixa metàtesi que en el cat. ant. *melezaria* (que cito de Reixac, infra), i demés, propagació de la nasal (com en cast. *mancilla* *MACELLA* etc.); semànticament cf. *miseria* que usa el mateix Boccaccio en la precedent novella com a equivalent de «dappocaggine» (*la miseria del re*, 55.28, i de «gretteza, spilorceria» en la nov. 8, 53.11, 54.9). L'adjectiu *melenso*, més que sortit directament de *misello*, pel mateix fenomen de metàtesi i nasalització (que en rigor també podria ser) pot ser forma extreta de l'abstracte; també es troba des d'antic, i més aviat en la variant *milenso*, en bastants escrits toscans dels Ss. XIV-XVI: Crescenzi, Davanzati, Fazio degli Uberti, ja en el *Novellino*, i en Boccaccio mateix i referint-se al mateix passatge citat: «Filomena, alquanto per vergogna arrossata, veggen-